

CONSIDERACIONS SOBRE ELS GRUPS ANOMENATS “SECTARIS” I EL DIÀLEG INTERRELIGIÓS

(Aquesta reflexió vol fer pública la posició general de l'Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós - Unescoat en relació als interrogants i les inquietuds que generen en algunes persones les anomenades "sectes" i la seva participació en alguns dels actes de diàleg interreligiós arreu de Catalunya i de l'Estat espanyol)

Aprovat per unanimitat en Junta Directiva del dia 11 de juliol del 2005

1.- Constatem l'existència de casos en què les persones o els grups religiosos, o qualsevol altra mena de persona i grup, poden cometre actes il·lícits tipificats al codi penal en el seu article 515, punts 3 i 5 quan s'esmenten l'ús “de mitjans violents o d'alteració o control de la personalitat” per aconseguir fins que poden ser lícits, o la promoció o incitació a “la discriminació, l'odi o la violència contra persones, grups o associacions per raó de la seva ideologia, religió o creences”, entre altres raons. Malgrat tot, hem de reconèixer que els processos d'investigació judicial i policial posen de manifest l'inherent dificultat de demostrar la manipulació psicològica.

2.- La societat ha de procurar vetllar i discernir comportaments il·lícits que vulnerin els drets fonamentals o la dignitat humana dels ciutadans en qualsevol tradició religiosa o espiritual, i en molts altres àmbits de la vida social, tot garantint que aquest discerniment es faci aplicant els mateixos criteris a tothom, sense desqualificacions genèriques i seguint els principis de no discriminació proposats per les Nacions Unides.

3.- Els comportaments il·lícits s'han vist sovint associats a la idea d'actituds fonamentalistes. No són necessàriament el mateix, tot i que els fonamentalismes dogmàtics i integristes poden acabar duent, en segons quins casos, a comportaments delictius. El diàleg interreligiós accepta el desafiament del fonamentalisme, però no pot acceptar ni acollir comportaments il·lícits.

4.- De tota manera, el diàleg amb els intolerants, amb els qui no volen dialogar, és lent i difícil, i demana un gran dispendi d'energies humanes que sovint es dediquen no només a desfer prejudicis procedents sobretot de la ignorància, de la por i de la inseguretat, sinó també a ajudar a fer evidents disfuncions o irregularitats de les comunitats i grups religiosos que només ells poden afrontar i mirar de esmenar. En aquest sentit l'associació està disposada a ajudar les comunitats religioses, en particular, i a promoure la convivència social, en general, sempre que sigui necessari i per afavorir una cultura de pau. D'aquesta manera, el diàleg obert sobre aspectes concrets que es puguin contrastar mínimament ha de permetre un discerniment objectiu i mutu dels possibles riscos de comportaments il·lícits de les diferents tradicions en vistes a evitar-los i a esmenar-los en reciprocitat i humilitat i des de l'acreditació que dona el que els interlocutors no s'hagin estalviat l'assumpció d'una autocrítica rigorosa.

5.- Un element bàsic que inspira la nostra tasca és que donem per suposat que en tota relació humana, i la interreligiosa ho és, s'ha d'aplicar el principi de presumpció d'innocència i que, per tant, el que s'ha de provar és la culpabilitat i no a l'inrevés. Si no ho féssim així acabaríem deslegitimant l'altre i vulnerant, d'una banda, el principi de legalitat, i, d'altra banda, la regla d'or de la moral recollida per la immensa majoria de les tradicions religioses i espirituals de la humanitat: “no facis als altres el que no vulguis que et facin a tu”.

6.- L'associació ha defensat i continuarà defensant els grups i comunitats religiosos davant de qualsevol amenaça de discriminació sempre que calgui, tant si són majoritaris com si són minoritaris, evitant la generalització difamatòria a partir de responsabilitats personals aïllades.

7.- Les tradicions tenen l'amor i la compassió com a eix actitudinal central de llurs morals sempre a partir de la constatació realista de l'egocentració que limita i fa patir. Els fundadors i mestres espirituals de les tradicions religioses i espirituals demanen la compassió envers tots els éssers, la fraternitat humana, la pau, el perdó (en alguns casos sense límits degut a la misericòrdia infinita de Déu), la reconciliació, l'abstenció del judici (deixant-lo, en darrera instància, per a Déu mateix), l'amor sense fronteres (fins i tot a l'enemic), etc. Les tradicions religioses proposen entre els seus compromisos morals, derivats de l'experiència espiritual, l'austeritat, la prudència i la cura i la precisió en l'ús de la paraula, especialment quan afecta persones, entre altres raons perquè la paraula dita té una força intrínseca difícil de controlar i d'esmenar quan ja ha fet mal.

8.- Això suposa també la responsabilitat i coherència amb la pròpia consciència a la que hem de romandre fidels amb valentia també quan cal denunciar profèticament qualsevol injustícia i abús, especialment si afecta la dignitat humana i els drets fonamentals de la persona. Si es tenen indicis raonables d'alguna activitat delictiva en les actituds i accions de persones o grups religiosos o no religiosos, s'ha d'actuar amb honestedat i decisió procurant el bé i sense voler ferir ningú. Això es pot traduir en l'acompliment de l'obligació ciutadana de facilitar a l'autoritat civil competent la informació necessària perquè actuï segons la llei vigent.

9.- És important també que, des de la pròpia fe i des del respecte als drets humans, els particulars i les comunitats religioses, així com les organitzacions interreligioses i altres organitzacions de la societat civil, dediquin el temps i els recursos necessaris a ajudar les víctimes sigui de la manipulació violenta o de l'alteració i control de la personalitat, o sigui de la promoció i incitació a la discriminació, a l'odi o a la violència per part de persones o grups religiosos.

10.- Si un bon antídote contra el delictes és la denúncia, el millor antídote contra la intolerància és el diàleg. El diàleg suposa crear-ne les condicions prèvies adequades i desenvolupar-lo a través de l'amistat, el coneixement mutu, la confiança i la solidaritat empàtica. El fonament per tot això és el respecte i l'interès per l'altre que suposen la seva presumpció d'innocència i la suspensió del judici, com a mínim, fins que el coneguem més bé. Només així podrem evitar les discriminacions injustes i el risc d'afavorir les fòbies religioses que acaben creant les condicions per a possibles situacions de violència

11.- La paraula "secta" és clarament polisèmica i equívoca tot i que majoritàriament s'ha usat i s'usa per prejudicar, menystenir, menysprear o estigmatitzar grups o comunitats religioses o no religioses i per generar confusió. La categoria "secta" és "inaplicable en el context contemporani d'unes societats secularitzades i plurals" (Joan Estruch). Per aquestes raons proposem descartar-ne l'ús.

12.- El tema del respecte a les minories religioses està directament relacionat amb el respecte al dret a la llibertat de pensament, consciència i religió. Volem acabar amb unes paraules extretes de l'Observació 22 de les Nacions Unides a l'article 18 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics:

“L'article 18 protegeix les creences teistes, no teistes i atees, així com el dret a no professar cap religió o creença. Els termes creença i religió s'han d'entendre en sentit ampli. L'article 18 no es limita en la seva aplicació a les religions tradicionals o a les religions i creences amb característiques o pràctiques institucionals anàlogues a les de les religions tradicionals. Per això, el Comitè veu amb preocupació qualsevol tendència a discriminar qualsevol religió o creença, en especial les establertes més recentment, o les que representen minories religioses que puguin ser objecte de l'hostilitat d'una comunitat religiosa predominant”¹.

Nota:

Si algú observa comportaments de caire totalitari considerats susceptibles de ser il·lícits en la línia de suposar una agressió als drets fonamentals o a la llibertat i dignitat humanes, d'acord amb l'expressat en l'article 10, punt 1 del títol Primer de la Constitució Espanyola², i en l'article 515, punts 3è o 5è del Codi Penal, i que suposin, de retruc, una violació del dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió, legitimat pels articles 18 de la Declaració Universal del Drets Humans i del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de les Nacions Unides, es pot adreçar a la Direcció General de Seguretat Ciutadana del cos de Mossos d'Esquadra del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya (itpg2115@gencat.net).

¹ Article 18 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (1976) i observació general 22 sobre el dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió (1993) (cfr.

http://www.audir.org/recursos/h_recursos.html)

² “La dignidad de la persona, los derechos inviolables que le son inherentes, el libre desarrollo de la personalidad, el respeto a la Ley y a los derechos de los demás son fundamento del orden político y de la paz social.”